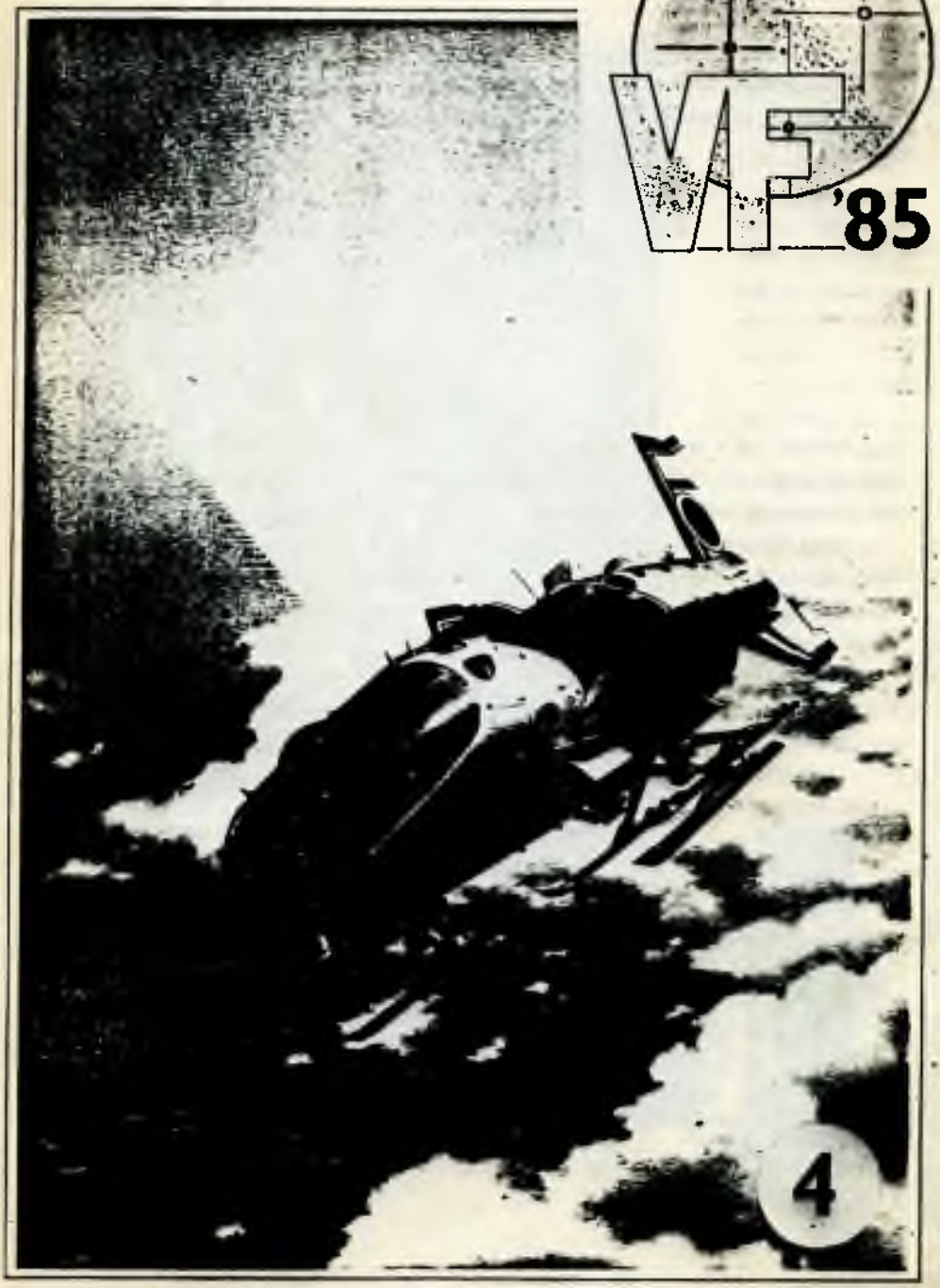

VF '85
4

Vážený pane redaktore, milá mladá stará psací mašinko.

Dovoluji si podati zde přehled o výsledcích pátrání po minulosti individua zvaného

TIM WHITE

Narodil se v Anglii, v hrabství Kent, v dubnu roku 1952. Jeho výtvarné nadání se projevilo již v dětství a tak vstupuje v roce 1968 na Medway College of Art (Medwayská umělecká akademie).

Hned následujícího roku mu byl vydán první plakát. Atmosféra školy, oproštěná od tlaku a vlivu komerčního umění, měla velký vliv na rozvíjení a zdokonalování jeho uměleckého stylu. Převážná většina jeho díla z tohoto období (hlavně perokresby) je orientována v duchu science fiction.

V roce 1972 končí Tim školu a v následujících dvou letech dělá ilustrátora pro několik reklamních agentur.

V roce 1974 dochází k rozhodnému zlomu v jeho životě. Vychází první knížka

sci-fi s jeho obálkou - A.C. Clarke: The Other Side of the Sky (Druhá strana oblohy). Zanechává práce pro agentury a věnuje se plně ilustracím sci-fi.

Do roku 1981 vyšlo více než sto knih s obálkou Tima Whitea. Jeho další kresby se objevují na obalech gramofonových desek, ilustruje povídky pro časopisy, spolupracuje s filmovými studii.

Jeho obrazy se objevily také na několika výstavách umění science fiction a fantasy.

ONDŘEJ NEFF: POHODA

Kdyby Neffův román "Jádro pudla" vyšel v kterékoliv z velmocí žánru, jenž zastupuje, pravděpodobně by v záplavě podobné produkce nestál za zvláštní pozornost. U nás je však (naneštěstí) vydání jakéhokoliv domácího sf románu událostí, kterou nelze jen tak opominout.

Začněme tedy třeba příjemným zjištěním, že se Jádro pudla čte dobře až výtečně. Konstatujme, že jde o vcelku profesionální produkt, slušně vystavěný, s rozkoší vyprávěný a adekvátně stylizovaný. Podstatu tohoto úspěchu lze objevit snadno: Jádro pudla je typická "space opera" a Ondřej Neff do ducha a poněkud dryáčnických zákonů této sorty sf asi pronikl jako málokdo z nás. Píše proto s mimořádným gustem.

Samotný děj románu nás (samozřejmě programově) právě nenutí k nějakým extatickým meditacím a nevyvolává v nás představu autorova zběsilého tvůrčího zápasu - a proto zkusme zbylé duševní kapacity využít k odhadu, jaké je vlastně pozadí takového druhu psaní: se mírného použití násilí zjistíme, že kromě didaktického aspektu nese Jádro pudla rysy jakési výpovědi o smyslu spotřební sf literatury. Oklikou se nám tu říká, že je možná lepší psát zdařilé limonády, než páchat truchlivé analýzy jsoucna a lidstva, na které nemáme. Rovněž se dozvídáme, že autor trpí obvyklým a chronickým přesycením oficiální přeslechtěnou kulturou a propaguje jako lék "návrat ke kořenům" veškeré literatury: k prostému, nic nepředstírajícímu vyprávění ... To vše snad můžeme díky Neffově lehké ironii a vkusnému nadhledu v románě najít. Chvílemi nás ale zarazí, že právě vinou tohoto odstupu nemá dílo opravdu žádné jiné ambice, než bavit. Antiutopické prvky (obraz konzervativní a zkostnatělé společnosti, která je ochotna svá dogmata bránit až k sebezničení) vyjdou dost naprázdno. Nejsou podána s dostatečným zaujetím. Mně se nám tu vnucuje srovnání s Vejdělkovým "Návratem z ráje", který nese při podobných metodách zpracování přece jen o poznání silnějš-

ší myšlenkový náboj.

V Neffově sf paperbacku najdeme všechny obvyklé rekvizity: cizí planety, cestování mimoprostorem, bouřící se roboty, supermany, princezny a šelmy á la Burroughs, laserové zbraně, antigravitaci, galaktický svaz inteligencí, etc. Nic neubral, nic nepřidal (krome jediné vyjímky ovšem: rozkošného obrázku zpitomělých konzumentů superviziních seriálů - "šedivaků"). Neff se tedy nikterak nepokusil vybočit z obvyklého schématu sf reálií "space opery" a dostává se spolu s jinými autory podobných děl do poněkud kuriózní situace: lákavá možnost využít v bláznivém ději kosmické opery celého fantastického arzenálu naráz mu vlastně svazuje ruce. Ani ironický zámer, který se za tímto krokem možná skrývá, mu zde nepomáhá. Řekl bych totiž, že je jen otázkou času, kdy nás obdobná "přebujelost" (a přitom monotónnost) začne nudit.

Obzvlášte výrazně se tyto záležitosti projevují v případě Terrovy proměny v inteligentního tvora. Tahle poněkud násilná metamorfóza podle názoru recenzenta narušuje jinak vyrovnanou fabuli a zásah přemoudřelého Terra zavání systémem "Deus ex machina" příliš okatě i na drsné poměry žánru. Totéž platí i o potrestání zlobivého Vagyho, jakkoliv je to scéna jinak docela roztomilá.

Kdybychom měli po neblahém způsobu recenzentů na závěr dumat, co nám vlastně první sf román Ondřeje Neffa přinesl, asi bychom zrozpačitěli (a autor by se nám ze zákulisí smál). Zůstaňme tedy raději u prvotního konstatování: při čtení Jádra pudla jsme se dobře pobavili. Byla to prostě pohoda. Nic víc, nic míň.

Ivan Kmínek

OTÁZKA PROSPERITY

Vladimír Mátl

I.

Někdy stačí abych jenom docela obyčejně zavřel oči a nechal okolní svět plout v jiném řečišti. A v té chvíli, kdy zmizí seriózní pohlednice paneláků, vynoří se odkudsi neobyčejné konstrukce plující majestátně prostorem i časem za svým cílem kamsi na samý okraj vesmíru, který se zde a všude prolíká gravitační stěnou v jednu ubohoučkou částici vesmírů jiných. Vidím stroje i nepozemské krajiny doplněné plastickými výstřižky lidských postav i tváří, které odkudsi znám i s jejich nepravděpodobnými příběhy. Stačí jen zavřít oči a nechat okolní svět plout v jiném řečišti.

II.

Ano, jsem příznivcem science fiction a netajím to, i když mám proto pověst podivína. O lidech z jiného času však mlčím, když se odváží vyběhnout z temných sklepení podvědomí. Raději o nich sem tam napíšu. Každý máme nárok na to být trochu střelení.

První vážné varování vešlo do našeho klubu i do mého života s obrýlenou postavou jednoho z úspěšných autorů české fantastiky. Posadil se, usmál - a já najednou věděl, že ho znám. Vlastně ani pořádně nevím co tenkrát vyprávěl. Roz-

táčel jsem paměť na plné obrátky. Jistě, svět je malý, potkáváme se na ulici, v tramvaji - jenže k téhle tváři muselo kdysi patřit nějaké jiné jméno, nějaká jiná místnost ... Přede mnou stály neskutečné kulisy vysokých stříbrných svícnů, v jejichž středu ležel průhledný sarkofag. A v něm ... Ne, vždyť sedí tady naproti mně! Jak se vlastně jmenoval? Ještě týden jsem chodil celý nesvůj, než jsem ze sebe setřásl ten záhrobní pocit. V jedné moudré knížce jsem se dočetl, že zřejmě trpím obyčejnou pseudoreminiscencí - klamnou vzpomínkou. Prostě krátkým spojením v neuronech, které řídí zařazování i vybavování vzpomínek. A tečka.

Otočilo se pár měsíců. V klubu sedel apoštol mladé české sci-fi s vysokou postavou a nepřeslechnutelným hlasem. Člověk, kterého si hned tak s někým nemůžete splést. Ale odkud se najednou vynořil ten aseptický pach vlažných stěn z plastické hmoty? Kouřil přece doutník! A navíc tu chybělo kovové blýskavé křeslo ... byl jsem v tranzu. Odkud znám, k čertu, tohohle chlapíka? Buďto začnu věřit na převtělování, nebo - a mnohem spíš - patřím k psychiatrovi. Edgara Alana Poeho jsem prodal a Bradburyho jsem strčil v knihovně až úplně dozadu. Přestal jsem číst i psát fantazie a chodil hodně na čerstvý vzduch. Copak to jde, abych z podvědomé závisti snil o jednom "konkurentovi" v rakvi a druhého viděl na elektrickém křesle? Jseš cvok! křičela na mě knihovna, Jseš cvok! křičely na mě sloupy veřejného osvětlení, Jseš cvok! Jseš cvok! dunělo mi v hlavě do taktu při mých večerních pokusech o běh za zdravím. Jseš totální cvok!!! zaječelo ve mně cosi zoufale, když jsem se na celostátním setkání fanoušků sci-fi dal do hovoru s jedním nakladatelským redaktorem. Tu tvář jsem znal totiž taky! Ta rozježená bradka, ta chůze ... V hlavě mi bušil perlík na poplach a pocit skleněnosti tohoto světa mě donutil k rychlému rozloučení. Opatrně jsem našlapoval na asfaltový chodník, jako bych se měl každou chvíli propadnout. Teprve hospoda u cesty mi připomněla reálně vyschlý stažený krk.

Na židli v koutku jsem konečně přistál nohama na pevné zemi. Bolest v hlavě přešla, zůstával jen nedefinovatelný strach. Ne, nebál jsem se blázince. Každý přece v životě potkal mnoho povědomých tváří. Ale ten pocit kohosi za zády s výstražně zvednutou rukou! Teprve po prvním doušku onen někdo souhlasně pokývnul - ano, tak to má být. Zapomeň. A já najednou vstoupil do atmosféry sobotního líného odpoledne s cinkotem půllitrů a ospalým hlasem televize. Ze záclon čpěl kouř levných cigaret a košile na zádech se mi lepila studeným potem. Otřásl jsem se.

Kolem byl klid a nikdo si mě nevšímal. Hrál jsem si s umolousaným papírovým táckem a snažil se přijít na jiné myšlenky. Byl tu jeden postarší námět na

povídku - že bych se do něj pustil? Všemocný koncern zvolna drtí jednoho ze svých zaměstnanců. Takového obyčejného člověčka. Nikoho nezajímá co vlastně člověček chce, koncern ho přece zasypává syntetickým, schváleným a hygienicky baleným štěstím ... Jak by se taková firma mohla jmenovat? Co třeba Kronos? To vypadá slušně. Zbytky všeobecného vzdělání odkudsi vybavují mytologického otce požírajícího vlastní děti. Výborně! Jen trochu zexotičtit pravopis. CRONOS? Ještě trochu jinak. CRONOSS? To je skoro ono. Teď ještě spodkem cé podtrhnout celý název a horní část opatřenou hvězdičkou vytáhnout vzhůru. Krásná firemní značka! Se zálibou jsem sledoval svůj výtvor. A náhle tu byla opět ta tupá bolest v zadní části hlavy, podlaha se pode mnou rozevřela a já spatřil velkolepý komplex mrakodrapů. K hlavnímu vchodu spěchal človíček se strachem pod žebry a studeným potem na zádech. Postavička ztracená uprostřed betonu, pouhé nic s číslem B 203 097. Na ohromném průčelí křičel gigantický nápis

A já v té chvíli věděl kdo jsem a odkud přicházím.

III.

Sedm schodů a dveře zazpívaly naslázlým dívčím hlasem: "Dobré jitro, pane Munk. Je právě osm hodin, tři minuty, třicet šest vteřin. Bohužel jste se opozdil. Jste očekáván v kanceláři číslo 256. Tuto informaci zaregistroval váš nárameový instruktor a bude ..." Běžel jsem k liftu naplněn neblahou předtuchou. Být předvolán před trojciferného šéfa zavánělo pořádným průšvihem.

"Jen se klidně posaďte," přivítal mě však kulaťoučký mužík neočekávaně dobrácky. Sklesl jsem do elegantního křesla pro hosty. Teprve zabrnění pod levou lopatkou, kam byla implantována universální osobní karta, mě opět varovalo. V opěradle byl zamontován snímač a nadřízený s přátelským úsměvem sledoval na terminálu všechny mé hříchy zaznamenané v paměti centrálního počítače. Firma Cronoss si potrpěla na pořádek. Jen ten pocit donaha svlékaného se technikům dosud nepodařilo eliminovat.

"Kávu? Cigaretu?"

"Ano, pokud je to možné," vysoukal jsem ze sebe nejapně. Když už mám mít polízanici, ať alespoň ochutnám slasti trojciferného. Nemýlil jsem se. Žádná syntetická omunda, žádný tabák bez nikotinu. Hned mi bylo o dvě třídy líp.

"Víte proč s vámi chci mluvit?"

"Pozdní příchod," minul jsem sklesle.

"Ale taková drobnost, prosím vás! Mne jde o váš zdravotní stav. Upozornil mě závodní lékař. Ne, neleknete se, nic vážného to není. Zdá se jen, jako byste v poslední době trochu ztrácel nervy. Častější chyby, větší dávky alkaloidů, nervozita, nepravidelná životospráva. Sám víte, jak to škodí. Vyrovnáváte to dlouhými útlumovými obdobími částečně v pracovní době. Já vím, láska. Vaše přítelkyně ..."

"Odkud víte tohle?"

"Už se zase rozčilujete. Proč? Dobrý podnik musí vědět, co vlastně tak drastickým způsobem narušuje duševní rovnováhu zaměstnance. I když je to jen šesticiferný propagační technik."

"Ale to je přeci moje soukromá věc!"

"Ve chvíli, kdy spatříte onu slečnu, dějí se ve vás úplné neurohumorální orgie. Univerzální karta vyhlásí poplach, náramkový informátor zblázní počítač ve zdravotnickém centru - a to všechno pro jedny krásné oči. Navíc svým chováním připravujete horké chvilky svým pěti i čtyřciferným nadřízeným, takže vlastně firmu okrádáte o jejich dobře zaplacený pracovní čas. Takže s tím soukromím nemáte tak úplně pravdu."

"Jenže ..."

"Vy jste romantik, že ano? Máte fantazii. To je moc pěkné a pro vaši funkci i vhodné, jak jste ji však použil pro podnik? Stál jste nás už pěkné peníze - naštěstí jsme vás honorovali jako jeden ze sledovaných objektů vládního projektu "Nezařaditelní". Jenže projekt je dnešním dnem uzavřen. Musíte si na sebe vydělat, pane Munk. Buďto se umírníte - a pro ten případ vám doporučuji rozchod se slečnou Monikou; podniková seznamka vám zdarma najde ideálnější partnerku - a nebo odvedete práci odpovídající zvýšeným nákladům na vaši osobu. Pokud nereflektujete ani na jednu z těchto alternativ, museli bychom se bohužel rozloučit. Chápejte, je to prekérní situace nejen pro vás."

"Rád bych vám poděkoval za otevřenost, s kterou jste mě, ehm, seznámil s okolnostmi. Domnívám se, že mám nápad, který by podnik odškodnil ..."

"To myslíte vážně?"

Nabíral jsem zvolna dech. No počkej! Chceš fantazii, máš ji mít.

"Ano. Ve svém postavení si ani nic jiného nemohu dovolit."

"Dobrá. Tři minuty vám stačí?"

"Jistě."

"Prosím. Ještě cigaretu?"

Málem jsem mu ji vyrval z ruky. Přes obláček namodralého voňavého kouře

jsem zvolna spustil největší improvizaci svého života.

"Firma Cronoss má v poslední době značné potíže s odbytem svých výrobků. Šetření surovinami a energií si vynutilo kromě jiného i neúměrné prodloužení životnosti produktů, čímž došlo k nežádoucímu zasycení trhu. Inovace jsou nákladné a čím dál tím méně rentabilní. Posledním nadějným odbytištěm je vesmír." Pohrdlivě odfrknul. Znal tyhle fráze jak své boty. Zdálo se, že začíná litovat času, který se mnou ztrácí. Musel jsem začít akcelerovat.

"Řeknete možná, že nahoře platí stejné zákony ekonomiky jako tady dole. Všechny myslitelné dráhy jsou obsazeny téměř nesmítelnými satelity, obnova je minimální. Nenápadný uměle vyvolaný déšť meteorů, který by oblohu trochu pročistil, Správní rada neschválí. Je tu však ještě jedna možnost - expanze lidí mimo Zem."

To ho málem zvedlo z křesla. "Expanze lidí? Rozuměl jsem dobře? Vy navrhujete posílat do vesmíru LIDI?!"

"A proč ne? Tady surovin ubývá, ale nahoře ..."

"Asi vám uniklo, že automaty jsou stokrát levnější a tisíckrát spolehlivější! O cenách transportu snad ani nemusíme mluvit."

"V tom je ten fígl! Proč pracně posílat suroviny k lidem, když můžeme vyslat lidi k surovinám. Prvotní náklady jsou sice vyšší, zato dokáží roztočit nový výrobní kolotoč. Nestojí tahle perspektiva za pokus?"

"A řeknete mi laskavě, kdo by se tam vůbec byl ochoten vypravit? Člověče, víte jak je tam nebezpečno?"

"No kdo asi - jmenoval jste je před chvílí sám. Nezařaditelní."

Chvíli zadumaně mlčel. "Lidi jako vy? To by snad bylo koneckonců možné."

Teď jsem byl na koni.

"Znamenalo by to nové kosmodromy, výcviková střediska, raketoplány, vesmírné lodě, komplet novou technologii ..."

"Přičemž by značnou část mohl platit stát!" navazoval na mou myšlenku. Přímo se do ní začínal vpíjet. Počítat uměl dobře - a já mu předhodil ne jen nějaký usmolený milión, ne jen nějakou obyčejnou miliardu, ale stovky, tisíce, desetitisíce miliard. Ať se s nimi zalkne!

Informátor tiše zabzučel. Tři minuty audience skončily. Odcházel jsem s pocitem, že jsem si zatraceně dobře předplatil nějaký ten pátek života s Monikou. Života, který v téhle propočítané společnosti stál alespoň trochu za to.

Jenže to jsem ještě moc málo znal trojciferné šéfy.

IV.

"Možná vám to připomíná spíš divokou fantazii, ale v tomto případě se jedná o vysoce racionalní a praktickou otázku prosperity naší firmy," hřímal ředitel. Zdaleka mě tolik nevhromilo to, že se Cronoss naučil provrtávat čas jako nějaký ementál, spíš mě šokoval fakt, že se sám dvojciferný uvolil mluvit osobně - rozumějte, opravdu ve své fyzické podstatě, a ne v nějakém holografickém obrazu! Možná by se to dalo pochopit někde na ministerstvu nebo v Radě, ale tady pronášel své perly nesourodé směsici počínající v pozoru sedící hrstkou trojciferných za předsednickým stolem, přes nasupené čtyřciferné v prvních řadách až po spolek nervózních osmiciferných, které škrtila kravata a jejich lopatovité ruce zoufale hledaly pevný bod v tomto nejistém společenském vesmíru. Vypadalo to spíš na nějaký nový psychologický test pro nezařaditelné než na seriozní poradu.

"Záleží jen a jen na vás," dojímal se řečník, "jestli firma Cronoss sáhne obrazně i doslova ke hvězdám. Máme k dispozici chronotechnologii vyvinutou týmem doktora Ewanse, kterou musíme využít rychleji, než se k podobným výsledkům dopracuje konkurence a dříve než nerozhodná Rada odloží praktické aplikace na neurčito. Cronoss do tohoto projektu vložil příliš mnoho peněz a lidské práce, než aby si mohl dovolit čekat. Svolali jsme vás jako perspektivní pracovníky pro nový tým, který uvede Ewansovy myšlenky do praktického života. Předpokládám, že naši důvěru nezklamete. Dostanete novou a zajímavou práci jakož i výrazné finanční ohodnocení. Pro nejlepší navrhneme zvýšení třídy. Samozřejmě bude nutno učinit opatření k zachování služebního tajemství. Zbývá ještě formalita - pro ty, kteří se chtějí na našem grandiózním úkolu podílet, čekají u východu k podpisu přílohy k pracovní smlouvě. Počítáme s vámi se všemi. Děkuji!"

Honorace opustila svá místa a zbytek účastníků se tlačil okolo stolků se smlouvami, které podepsané odevzdávali ramenáčům u východu. Snažil jsem se v tom mumraji nenápadně proklouznout.

"Smlouvu," zahučel dlouhán u dveří a vytrčil pravici směrem k mé maličkosti.

"Ale já přece ..."

Dlouhán se probudil a pohlédl na mě jak na dvouhlavé tele.

"Mám tomu rozumět tak, že jste n e p o d e p s a l ?!"

Navyklým pohybem stiskl komunikátor.

"Šéfe, je tu jeden co nechce ..."

"To jste mě špatně pochopil!" vyjekl jsem v náhlé hrůze před možnými ná-

sledky. "Já jen v tom rozčilení nepochopil ..." Couval jsem rychle zpět.

O čtvrt hodiny později jsem seděl proti svému trojcifernému. Sice nadále udržoval na své tváři otcovsky chápající úsměv, ale atmosféra byla mnohem formálnější. Žádné kafe, žádná cigareta.

"Pane Munk, zdá se, že jste na poradě spal nebo se nechal unášet vzpomínkami na tu vaši dívenku. Sám ředitel vás požádal o pomoc a vy se chováte jako nerozumné dítě! Vždyť celý projekt "Vesmír člověku" je z jedné třetiny vaše dílo ..."

"Moje dílo?"

"Jistě. Kdo mi tady předložil jeho ideový návrh?"

"Jenže souvislosti ..."

"Jestliže zahajujeme podobnou akci, musíme mít kromě finančních a výrobních předpokladů co? Propagaci. Když s ní začneme hned zítra, nebo třeba i dnes, vždycky najde konkurence dost možností, aby naše snahy buď zcela zmařila nebo alespoň důkladně oklastila. Nezbývá tedy než spojit jeden výborný nápad s druhým. Propagační kampaň rozjedeme díky naší chronotechnologii již včera. Nic nám nebrání poslat sto nebo dvě stě let nazpět vybrané agenty. Budete jedním z nich!"

"Jak si to přestavujete prakticky?"

"Vyšleme kapsule se speciálně vyškolenými pracovníky, kteří dokáží zdánlivě nemožné - budou působit na veřejné mínění, především na mládež, takovým způsobem, že zlomí jejich přirozené zábrany před mrazem vakua a šílenstvím hrůzy. Pro takto zpracované lidi nebude cesta do vesmíru moderní obdobou středověkého mučení, ale naopak, vysněným dobrodružstvím a hrdinským činem!"

"To abyste posílali do minulosti samého génia! Myslíte, že vám na tuhle střeštěnost skočí dostatek spotřebitelů? Možná jako občanská povinnost, nebo nejlíp placené povolání - ale dobrodružství? Hrdinský čin?! To je směšné! Vy si opravdu myslíte, že na první inzerát k cestě do vesmíru přijde víc jak tucet přihlášek?"

"Každý agent bude génius! Dostanete speciální školení. Máte to nejcennější - fantazii. Zbytek do vás dostaneme během několika dní pomocí preparátu Mnémosyné 3."

Mráz mi přeběhl po zádech. Vzmohl jsem se k poslednímu zoufalému odporu. "Tenhle preparát přece ničí integritu lidské osobnosti a má závažné následky v celkovém metabolismu. Rada jeho používání už před lety přísně zakázala. Já odmítám ..."

"Mlčte," řekl třiciferný a chladem chromovaného skalpelu. "Jednou jste po-

depsal ..."

"Ale pod nátlakem ..."

"Jednou jste podepsal, že se dáváte plně do služeb Cronossu, takže vaše protesty jsou bezpředmětné."

"To je podvod!" křičel jsem už zcela bez zábran. Chtěl jsem vyskočit z křesla, ale lehké bodnutí do kůže zad mi rozlilo sladké olovo po těle. Svět zkrásněl a ztratil třecí plochy. Proč se vlastně rozčilovat? Proč raději neudělat radost tomu sympatickému pánovi naproti mně? Vždyť to myslí tak dobře.

"Budu samozřejmě nápomocen, pokud to bude v mých silách," snažil jsem se rychle smazat neblahý dojem, kterým jsem působil před několika minutami.

"Tak vidíte," pokýval hlavou trojciferný. "Ostatně bude to zajímavá práce.

Snaživě jsem se usmál a víčka mi zapadla na sedm západů.

V.

Víko kapsule přecházelo zvolna ze zrcadlově stříbřité barvy po mléčnou, nakonec úplně zprůhlednělo a s lehkým syknutím odskočilo. Ztěžka jsem se vyhrabal na nohy. Stál jsem mezi sloupy energovodů v rozlehlém temném sále. Pod klenbou ztrácející se v černých stínech panovalo mrtvé ticho. Nebylo slyšet ani hukot klimatizace, ani vrnění generátorů. Podlaha pod chodidly lehce pružila. Nebyl jsem stále ještě plně při smyslech - svaly jako z vaty, šedé šmouhy před očima a v dehtové lázni zapomnění se líně převalovaly dvě nebo tři rozespalé myšlenky. Nebylo mi zcela jasné ani kdo jsem, ani kde jsem, ani proč tu jsem. V každém případě jsem však jevil touhu vypadnout odtud co nejrychleji.

Teprve na chodbě pod unylým nouzovým osvětlením se kdesi na obzoru objevila karavana vzpomínek. Projekt "Vesmír člověku", agenti v minulosti, trojciferný šéf a další čin dál tím méně příjemné věci. Objevil jsem i předstartovní box, kde jsme čekali na svůj čas T - ano, tady stál ten blonďák a těšil se, že poprvé v životě uvidí skutečný les, do kterého může jít bez propustky kdy chce, tuhle v křesle seděl halasný chlapík, který zas bájil o kouzelně primitivní technice dvacátého století a těmihle dveřmi vyšel se smutným úsměvem tichý obrýlený mladík, aby jako první z naší skupiny zalehl do kapsule. Teď tu však bylo jak po vymření. Veškerá upozornění a nařízení, která tu strašila po stěnách, kamsi zmizela a na leklých trubkách křesla se usadila vrstvička prachu.

Něco tady nehrálo. Nejistota a úzkost mě začaly tlačit u žaludku. Všude jako v mámici, nikde ani živáčka - ne, to bylo v perfektním soukolí Cronossu něco neuvěřitelného. U tak utajené akce jako byla propagační cesta do minulosti

se sice nedala čekat slavobrána a uvítací výbor, ale aby nechali bloudit šesticiferného po chodbách bez jediné instrukce? Eskalátor se automaticky zapnul jak jsem na něj vstoupil a vynesl mě z experimentální sekce do levého křídla firemního komplexu. Těžce pancéřovaný východ však bylo nutno kupodivu otevřít ručně. Stanul jsem na vnější okružní chodbě. Tady již byly znatelné stopy života. Tichý hluk a šelest mechanických pomocníků člověka, řádné osvětlení a celkově zabydlená atmosféra. Za zády mi cosi výstražné cvaklo. Dveře k chronodoku zapadly automaticky do veřejí. Pod lebkou se zkříženými hnáty vyvedenou v reflexních barvách jsem na nich s největším údivem četl:

POZOR! VSTUP PŘÍSNĚ ZAKÁZÁN! TĚŽKÉ ZAMOŘENÍ.

Teď už mi nebylo jasné vůbec nic. Něco se zřejmě nepovedlo jak mělo - a já to mám při své smůle odskákat. Chvíli jsem váhal. Nezbývá než co nejrychleji najít Moniku a vyzvědět od ní par podrobností. Ostatně pokud se blíží moje poslední hodinka, rozhodně si ji nebudu kazit pohledem na šéfa. A tak se stalo, že agent B 203 097 porušil ihned po svém návratu z minulosti jeden ze základních předpisů. Místo k nejbližšímu nadřízenému zamířil k dobře známým dveřím servisního oddělení.

Cestou jsem na nikoho nenarazil, všichni naštěstí pilně pracovali k povznesení firmy i svého platu. Směšný historický oblek, který jsem měl na sobě, by totiž musel vytáhnout oči z důlků i tomu nejzatvrzelejšímu ignorantovi. Že však ani tohle nebylo na mně to nejnápadnější, jsem pochopil ve chvíli, kdy jsem se ocitl tváří v tvář Monice.

"Ježíšmarjá, duch!" zaječela ta křehká, ateisticky založená dívka a málem omdlela. "Jdi ode mě! Jseš mrtvej! Jseš halucinace!" sípala s křečovitě zavřenými víčky. Informátor na jejím útlém zápěstí kvičel na poplach jak přišlápnutá myš.

"Uklidněte se," ozval se do té neuvěřitelné scény reproduktor na stole. "Sedněte si, uvolněte se. Zavřete oči. Lékařská pohotovost je na cestě. Nic vážného se nestalo. Uklidněte se, dýchejte zhluboka ..." Něco ve mně prasklo. Nezdržoval jsem se už ani chvilku.

Pádil jsem pustou chodbou a bylo mi najednou jasné, že jsem na tom mnohem hůř, než jsem si byl ochoten připustit ještě před několika minutami. Svět do kterého jsem se vrátil mě odepsal na nejcitlivějším místě. Byl jsem najednou štvanec bez domova. Co jsem ještě mohl čekat?

Udýchaně jsem se zastavil teprve v knihovně. Sem prakticky nikdo nechodil, každý raději používal terminálu na svém pracovním stole. Kdo ví, která roman-

Cromoss
Widt 84

tická duše vlastně tuhle místnost vyprojektovala. To však bylo v daném okamžiku naprosto bezpředmětné. Teď jsem se potřeboval uklidnit a srovnat si v hlavě celý ten blázinec. Zalezl jsem si do nejzazšího koutu a usedl na křeslo. Před oči mi automaticky připlula čtecí obrazovka s ovládacím panelem. Výborně! Za ní budu maskován ještě lépe, kdyby náhodou vstoupil někdo nepovolaný. Namátkově jsem stiskl klávesnici výběru. Odpověď mně vyrazila dech. STOP. PORUCHA VAŠÍ IDENTIFIKAČNÍ KARTY. UDEJTE SVŮJ KÓD. Tak tohle byl malér! Před cestou do minulosti nám samozřejmě kartu vyoperovali - a oznámit svůj kód by znamenalo poštvat na svou stopu celý bezpečnostní aparát firmy. Mázně jsem odstrčil stranou manipulační rameno a vyrazil ke dveřím. Musím zmizet v chronodoku, ať už je zamořený nebo ne, tam je kontrola zřejmě vypnutá. Sotva jsem však udělal pár kroků, narazil jsem na usmívavého strážce v uniformě.

"Kam tak rychle, člověče? Posaďte se u nás."

Měl jsem neodolatelnou touhu srazit ho k zemi, ale pohled na ošklivou věcičku v jeho pravé ruce mě rychle odradil od podobných nerozumných kousků. O tři minuty později vstoupil do knihovny třiciferný šéf.

"Máme my na sebe ale štěstí! Kolem vás musí být vždycky nějaký rozruch. Všichni agenti plní své úkoly, jenom pan Munk se nám tu potuluje a dělá nervově labilní kolegyně."

Náznym pohybem zarazil moje protesty dřív, než jsem se stačil nadechnout. "Já vím, za poruchu své kapsule samozřejmě nemůžete, ovšem vaše chování ..."

"A držet mě tu násilím je určitě ..."

"Dost zbytečných řečí! Svůj úkol jste dosud nesplnil. Budete muset absolvovat ještě jednu cestu."

"Jak asi můžete vědět, jestli jsem svůj úkol splnil nebo ne?! Ani jste si nevšimli, že jsem se vrátil!"

"Ale prosím vás, pane Munk! Jak jste se právě na vlastní kůži přesvědčil, všimli jsme si vás. Objevil jste se tu poněkud nečekaně, to je to celé. A jak víme o ostatních? Jednoduše - podívejte se."

Na nádherné vývěsce viselo několik portrétů. Pousatý údržbář z pátého oddělení, sociolog z propagačního a několik dalších tváří, které jsem si vybavoval jen velmi mlhavě. A nad nimi nabubřelý nápis - Otevřeli cestu ke hvězdám.

"Co to má znamenat?"

"To jsou prosím klasici naší propagační literatury. Science fiction tomu dnes říkáme. Ani byste nevěřil jaký měla naše akce úspěch. Když jsme spolu mluvili poprvé, nelétal ve vesmíru jediný člověk. Dnes chystáme první mezihvězdnou

výpravu. A víte kolik se nám do ní hlásí lidí? Třicetkrát víc než potřebujeme!"

Zíral jsem.

"Tak půjdeme, ne?" poklepal mé přátelsky na rameno.

Doprovázen po levici třiciferným šéfem a v zádech petrolou, dorazil jsem do chronodoku. Netrvalo dlouho a ležel jsem opět v sarkofágu kapsule a čekal na opravný start. Splašené střípky myšlenek mi poletovaly hlavou. Zamořené prostředí, kterého se mí bičíkové vůbec nebáli, Moničin záchvat, klanící jakési ... science fiction ... Náhle přišel blesk z čistého nebe. Všechno do sebe začalo náramně dobře zapadat. Tam pod těmi portréty se směšnými jmény jako Jules Verne Herbert George Wells i dalšími byl nejen letopočet narození, ale také úmrtí. To snad není možné, to by přece nemohli udělat!

"Mám poslední otázku, šéfe," vypravil jsem ze sebe přes jazyk ztěžklý drogami připravujícími mou tělesnou schránku k hibernaci.

"Prosím!"

"Vrátili jste vůbec některého z agentů zpět?"

"A k čemu by to bylo dobré?" ušklíbla se ta zmije.

Víko kapsule zaklaplo.

VI.

Stačí zavřít oči a nechat okolní svet plout v jiném řečišti. A právě v tá chvíli, kdy zmizí seriózní pohlednice paneláků, se možná i před vámi vynoří obrázek chronodoku, blonďák s bradkou, nepřehlédnutelný chlapík v křesle předstartovního boxu - i pobledlá tvář brýlatého mladíka za průsvitným víkem cestovní kapsule. Lze spatřit i vážný obličej udržbáře z pátého oddělení, který nechal ve svém románě poprvé vystřelit cestovatele k Měsíci, nebo dokonce odmítavé gesto sociologa propagačního útvaru, jehož selenité hořce parodují jistou firmu vzdálené budoucnosti.

Zatím jdeme bezstarostně tmavomodrými podvečery, v zapadlých klubech celého světa narůstá podhoubí fantastiky, výákové stavby se vzpínají k obloze, na níž bliká čím dál víc umělých hvězdiček, která jednoho dne začnou křičet do celého světa Cronos! Cronos! Cronos! A my pak s univerzální identifikační kartou pod kůží zad sklonímě hlavu v poutech svého několikaciferného jména posvěceného zákony prosperity.

Stačí jen zavřít oči ...

SPISY E. R. BURROUGHSE:

VII.

BOHOVÉ NA MARSU

Přeložil Dr. Jirko Macák.

Ilustroval V. Čutta.

Autorisované vydání.

1928.

Nakladatel Ladislav Šolek, Praha.

Ocitl jsem se v krajině, kterou jsem neznal. Vegetace byla sice stejná nebo podobná té, kterou jsem znal ze svého prvního pobytu na Marsu, ale viděl jsem i moře, které je na Marsu velice neobvyklé. Na lučině nedaleko řeky se pohybovalo několik tvorů. Jejich tvary byly velice groteskní, dosud jsem nikdy na Marsu nic podobného neviděl. Na dálku poněkud připomínaly svým úměrným tělem lidi, dosahovaly výšky deset nebo dvanáct stop. Ale zblízka jsem viděl bezchlupé tělo, které bylo podivně modré, jen kolem jediného vypouklého oka se táhl bílý pás. Nos přísery byl vytvořen zaníceným kruhovitým otvorem uprostřed obličeje; onen otvor se podobal čerstvé střelné ráně, která ještě nezačala krvácet. Pod tímto ohavným orgánem byl obličej zcela hladký až po bradu, netvor neměl vůbec ústa. Tělo a nohy byly tak symetrické, jako by je vytvořila pozemská příroda, ale chodidla, ač byla lidských tvarů, ale měřila dobře tři stopy a byla značně široká. Když netvor došel až ke kameni za kterým jsem byl ukryt, viděl jsem, že trhá kousky travin a vysává je dvěma

ústními otvory, které má umístěny ve dlaních.

Náhle byly tyto podivné bytosti činěi vyrušeny. Ozvaly se tlumené výkřiky a tito rostlinní lidé, jak jsem je nazval, se rozeběhli ke vzdálenému skalisku. Jejich rychlost i způsob pohybu byly skutečně pozoruhodné - pohybovali se kupředu skoky dlouhými asi dvacet, třicet stop, skoro jako klokani.

Následoval jsem je opatrně a z velkého balvanu jsem pak viděl, že netvoři jsou shromážděni kolem skupinky asi pěti nebo šesti zelených mužů a žen Barsoomu (Marsu). Muži i ženy byli ozbrojeni dlouhými meči a dýkami. V té chvíli vůdce rostlinných lidí velel k útoku na malou skupinu zelených. Způsob jejich útoku byl právě tak podivný, jako účinný. Rozeběhli se proti zeleným a kousek od nich se vymrštili mocným skokem do výše a dopadli právě na jejich hlavy. Bylo jasné, že náraz tak těžkého tělesa roztříštil hlavy zelených bojovníků, jakoby to byly vaječné skořápky. V několika okamžicích tak zahynuli tři mužtané hanebnou smrtí. A tak zbyl již jen jediný muž a dvě ženy a zdálo se, že jejich osud je zpečetěn.

Ale když se dva rostlinní netvoři opět vymrštili k útoku, zelený Mužtan, který se v minulém okamžiku rychle poučil, zamával nad hlavou svým mohutným mečem a rozčísl tělo útočícího tvora od hlavy k patě. Druhému netvoru se však útok zdařil a srazil k zemi vahou svého těla obě nešťastné ženy.

Když zelený bojovník zřel, jak se na něj žene celá horda protivníků, vrhl se udatně proti nim a sekal a bodal mečem na všechny strany, probil si cestu tlupou rostlinných netvorů a dal se na útěk k lesu, kde doufal nalézt útočiště.

Celá tlupa útočníků ho následovala.

Několika skoky jsem se ocitl na místě hrůzného krveprolití, uchopil na zemi ležící meč a hnal jsem se za příšerami, které pronásledovaly statečného zeleného bojovníka.

Přesto, že jsem se rozhodl okamžitě, přišel jsem téměř pozdě, neboť zelený bojovník byl dostižen ještě dříve, než urazil poloviční vzdálenost k lesu. Stál jako skála, zády opřen o obrovský balvan a stádo příšer řičelo a syčelo kolem něj.

Protože se všichni zabývali jen svojí obětí a každý z nich měl své jediné oko upřeno na zeleného bojovníka, nevnímali můj příchod, takže jsem jim nepozorovaně vpadl do zad a čtyři z nich padli pod ranami mého meče dříve, než si uvědomili, že jsem mezi nimi.

V prvém okamžiku couvli před mým neočekávaným náporem; zelený bojovník využil této příznivé chvíle, skočil mi po bok, rozmáchl se mečem do prava a do leva, takže hrot jeho zbraně opsal ve vzduchu osmu - vše, co bylo před ním živé, klesalo k zemi.

Ohavná těla se svíjela kolem nás a nad námi, jejich břitově ostré končetiny se zarývaly do našich svalů a šlach; naše těla byla od hlavy k patě pokryta zelenavou, sirupovitě hustou tekutinou, podobnou oné, která vytéká z poraněné housenky - z každé rány, kterou jsme zasadili rostlinným lidem, tryskala tato tekutina a poskvrňovala nás. Byla to životadárná tekutina, která proudila v jejich arteriích místo krve.

Ucítil jsem také na zádech tíhu jednoho netvora a když se jeho končetiny zaryly do mého masa, seznal jsem na vlastní kůži příšerný pocit, jak mně ohyzdná ústa příšery sála z rány krev.

Měl jsem zrovna dosti práce se statným chlapíkem, který se snažil prokrýznouti mně zepředu hrdlo, kdežto dva jiní útočili na mne současně se strany.

Zelený bojovník měl sám dosti co činit se svými protivníky; uvědomil jsem si, že tento nerovný boj asi dlouho nevydržím, když vtom můj druh, vida moji tíseň, přiskočil ke mně, nedbaje vlastního nebezpečí a mocným úderem svého meče mne zbavil nejodpornějšího útočníka.

Potom jsme se postavili zády k obrovskému převislému balvanu a tak jsme alespoň byli bezpečni před útokem seshora. Na zemi jsme si s nimi vědeli spíše rady. Když jsme jich po hrůzném krveprolití valnou většinu pobili, byla naše pozornost vzbuzena srdcervoucím křikem, který jsem slyšel již dříve, než příšery zaútočily na skupinu zelených.

Vzhlédl jsem vzhůru a na skále nad námi jsem uviděl podivného tvora, který vyrážel z hrdla ostrý, ječivý signál. Jednou rukou mával k ústí řeky a druhou ukazoval na nás. Okamžitě jsem pochopil význam jeho volání a jeho gest. Viděl jsem jak zdáli se k nám valí ze všech stran zástupy netvorů, jakých jsme již skolili několik tuctů. A nejen to. Za nimi se na nás hnaly i jiné příšery, které utíkaly chvílemi zpříma, chvílemi po čtyřech.

"Čeká nás jistá smrt," řekl jsem svému druhu. "Rozhlédněte se kolem sebe."

Zelený bojovník se rozhlédl a usmál se.

"Zemřeme alespoň v hrdinném boji, jak se na velké bojovníky sluší, Johne Cartere," odpověděl na moji výzvu. Právě jsem dobíjel posledního z našich bezprostředních protivníků a zaslechnuv své jméno, ujistěn jsem se obrátil.

A tu jsem zřel před sebou nejslavnějšího ze všech zelených mužů Barsoomu, nejvyhlášenějšího státníka, hrdinného vojevůdce, svého nejlepšího přítele, Tars Tarkase, Jeddaka Tharků.

Ale neměli jsme čas sdělit si navzájem svoje dojmy a zážitky, ze všech stran se na nás hnal příval monstróznich tvorů, přivolaných křikem bytosti, stojící na skalním výstupku nad námi.

"Pojďme," zvolal Tars Tarkas, "musíme prchnouti vzhůru do skal. Tam se snad skryjeme v nějaké jeskyni nebo skalní průrvě, kterou pak snadno obhájíme proti neurovnaným šikům těchto příšer."

Prchali jsme společně přes rudý trávník. Na radu Tars Tarkase jsem běžel napřed, chtěje využiti náskoku získaného mou větší rychlostí k vyhledání nějakého úkrytu. Avšak zběžná prohlídka útesů naplnila moje nitro vážnými obavami. Na hladkém úbočí útesů jsem neuzřel ani jediné místečko, které by mohlo poskytnouti nohám oporu. Ale v tom okamžiku ozářilo útesy slunce a já zahlédl několik temných skvrn v místech, kde se útesů dotýkaly horní větve několika obrovských stromů.

Ihned jsem si uvědomil, že ony temné skvrny jsou vlastně tmavé otvory, vedoucí do nitra skal - snad chodby, kterými budeme moci uprchnouti, snad pouhá dočasná útočiště. Ovšem vzhůru jsme se mohli dostat jen po kmenech stromů - velikánů. Nemusil jsem míti strach, že bych vzhůru nevyšplhal, ale bylo vyloučené, aby se vzhůru dostal i Tars Tarkas, neboť jeho veliké a těžké tělo, třebaže bylo dosti mrštné, nebylo uspůsobeno k šplhání.

Tars Tarkas se rychle blížil, ale ještě rychleji se blížili jeho pronásledovatelé. Zelený marťan rychle pochopil můj plán a tak jsme rychle běželi ke stromům, které vyrůstaly nejblíže u úpatí skal.

Posléze jsme se konečně octli ve stínu lesa. Nám v patách doběhl nejrychlejší z našich pronásledovatelů - byl to rostlinný muž - obr, sápající se po nás krvelačnými dlaněmi - ústy.

Předběhl své druhy o dobrých sto yardů a proto jsem vyzval Tars Tarkase aby šplhal na nejbližší strom, já pak chtěl skolit netvora, abych poskytl méně obratnému Tharkovi více času. Ale spočítal jsem špatně buď obratnost svého protivníka, nebo rychlost jeho soudruhů.

Rozmáchl jsem se proti netvoru mečem, ten však hbitě uskočil a moje rána byla vedena do prázdna. Můj protivník se hbitě vymrštil a srazil mne váhou svého těla k zemi. Chvíli jsem s ním zápolil, než se mi podařilo setřásti ho natolik, že jsem mohl použít svého meče, a zatím obrovský roj netvorů doběhl ke mně.

Nyní jsem rozeznal i druhé netvory, kteří byli v hloučku zastoupeni. Byly to nejobávanější bytosti Barsoomu - velké tilé opice. Dosahují až patnácti stop výšky a chodí zpříma na zadních končetinách. Stejně jako zelení marťané jsou opatřeni ještě třetím párem končetin, umístěným nad boky. Jejich oči jsou umístěny dosti těsně u sebe, nevyčnívají však tolik jako oči zelených marťanů; uši jsou umístěny o něco výše než u pozemšťanů, netrčí však tak do strany jako u Tharků; jejich čelisti a zuby podobají se až na nepatrné odchylky čelistem a zubům afrických goril. Na hlavách jim vyrůstá obrovský chvost ježatých vlasů.

Sotva jsem zahlédl tento hnusný obraz, již se na mne sesypaly ze všech stran zástupy opic a rostlinných lidí. Záplava chroptivých, syčivých a zlostně kňučivých zvuků mne o-

hlučila - nejhroznější byl ovšem příšerný vrčivý sykot rostlinných lidí.

A v mžiku se do mého masa zabořily drápy a tlamy; chladná sosavá ústa se přimkla k mým žilám. Zmítal jsem sebou, abych se vyprostil a přesto, že na mně ležela ohromná váha jejich hmotných těl, podařilo se mi postavit se na nohy a pak jsem počal svým mečem v nich tak dokonale řáditi, že jsem se úplně vyprostil z jejich dosahu.

To vše se sebehlo během několika krátkých vteřin. Tars Tarkas však, vida moje nebezpečné postavení, seskočil z větve, na kterou se mu mezitím po ohromné námaze podařilo vydrápati a právě ve chvíli, kdy jsem vstal ze země, stanul vedle mne a opřevše se o sebe zády, bojovali jsme jako stokrát dříve před tím.

Znovu a znovu rozzuřené opice na nás dorážely a my opět a opět jsme je ubíjeli našimi meči. Obrovská těla rostlinných lidí se míhala mocnými skoky kolem nás a nad námi, každému útoku čelilo však ostří meče, jímž vládla ruka, která slynula během minulých dvaceti let na Marsu jako nejzdatnější; jména Tars Tarkas a John Carter byla bojovníky Barsoomu vyslovována s posvátnou úctou.

Leč dva sebelepší meče nezmohou příliš proti početné záplavě rozdivočelých a rozzuřených bestií. Byli jsme nuceni ustupovat krok za krokem. Posléze jsme stanuli pod obrovským stromem, který jsme si předtím zvolili k výstupu. Tars Tarkas náhle vzrušeně zvolal: "Zde je skrýše alespoň pro jednoho z nás, Johne Cartere."

Ohlédl jsem se naznačeným směrem a spatřil jsem ve kmeni stromu zcela těsně při zemi otvor, zvící tří stop šíře. Podařilo se mi po krátkém dohadování, kdo z nás zůstane venku a bude krýti druhého, přesvědčit Tharka, aby vlezl do otvoru první.

V téže chvíli se na mne vrhla celá smečka těch hnusných ďáblů a po nadlidském boji jsem byl povalen na zem. Opět jsem ucítil na pravou hnusný dotek sosavých úst.

Ale sotva jsem klesl na zem, uchopily mne silné ruce za kotníky a vtáhly mne do bezpečného úkrytu uvnitř stromu. Hozervan a krváceje z mnoha těžkých ran jsem zůstal ležet, zatímco Tars Tarkas bránil otvor proti netvorům, deroucím se dovnitř.

Strom byl dutý; dutina byla velice prostorná - její průměr obnášel dobrých padesát stop. Když jsem pohlédl vzhůru, spatřil jsem vysoko nad sebou slabé světélko.

Kdesi nahoře byl otvor. Podaří-li se nám dolplhati do onoho otvoru, snad se nám podaří i nalézti úkryt ve skalních útesech. Když si moje oči dokonale zvykly na temnotu, spatřil jsem na protilehlé straně dutiny hrubý žebřík.

OBSAH ČÍSLA :

Tim White	strana	2
I.Kmínek - Ondrej Neff: Pohoda		4
V.Mátl - Otázka prosperity		6
E.R.Burroughs - Bohové na Marsu		18

Vydává Kroužek přátel vědeckofantastického žánru a záhad při ČZO SSM.
Vyšlo jako příloha informačního občasníku ČZO SSM k.p. TOS Hostivař.
Sestavili M.Nejedlý, M.Martinková. Uzávěrka čísla 7.8.1985.
Neprodejné. Určeno pro vnitřní potřebu.